

Rune Fardal, psykologi student

Personlighetsforstyrrelser med hovedvekt på narsissistisk problematikk i relasjon til barn

<http://www.sakkyndig.com> mail: rune@fardal.no

Narsissistisk problematikk i lekmanns språkdrakt?

14 September 2008, 2008, Oppdatert 23.03.2011

Med linker: <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/morshat.htm>

Utskrift : <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/morshat.pdf>

I en [kronikk](#) i dagbladet 13.9.2008 skriver forfatter Elin Brodin om barnefordeling. Hun mener fedre diskrimineres i kontakt med sine barn ved skilsmisser. Hun beskriver enkelte mødres sabotering av barnas kontakt med sin far. Det **språket** hun benytter er interessant, for **innholdet** i det hun beskriver er godt beskrevet i faglitteratur, men da med et **annet språk!** Det forfatteren beskriver er langt på vei det samme som psykologer og psykiatere har beskrevet i snart hundre år helt fra Freuds tid. Mens forfatteren beskriver det hun ser uten å verken relatere det til, eller forstå bakenforliggende årsaker, er fagfolks beskrivelser av dette relatert til mer underliggende og årsaksfokuserte forståelser.

Man bør være klar over at det bare er en liten del av skilsmisser som fører til at den ene forelder søker hindre barnet kontakt med den andre. Oftest er det mor som hindrer barnet kontakt med far. Forfatteren forklarer dette som et underliggende **hat** mot barnets far! Hva er egentlig hat og hvor skulle dette hat komme fra? Hat er relatert til sinne i relasjon til krenkelse! Mennesker som blir krenket, legger krenkeren for **hat!** Hatets **adferd** blir derfor den synlige delen av krenkelsen. Krenkelsen er den subjektive følelsen, mens hatet er den ytre ramme.

Brodins beskrivelser og språk kan sees på som en lekmanns beskrivelser, av det fagfolk kaller **Narsissistisk personlighetsfungering**. Jeg skal utdype dette:

Narsissistisk dynamikk.

Psykolog Knut Rønbeck skrev i tidsskrift for Norsk Psykologforening 2003, *Fra konflikt til forsoning*, at i ca. 10% av skilsmisssaker der barn er involvert må foreldrene søke bistand i rettsystemet. I disse saker beskrives det både nasjonalt og internasjonalt at minst den ene av foreldrene har en høyere grad av "belastningsfaktorer". Rønbeck skriver:

"Internasjonal forskningslitteratur rapportere at det er i forhold til foreldre med karakterforankrede problemer [les: personlighetsforstyrrelser] og foreldrepar hvor den ene eller begge handlingsrom er sterkt begrenset av utenforliggende hensyn, det er vanskeligst å forhandle frem omforente løsninger (Johnston & Roseby, 1997). Vi har i vårt prosjekt gjort de samme erfaringene. Eksempel på utenforliggende hensyn kan være at en mor eller far må svare for seg ovenfor egne foreldre som stiller seg svært kritisk til sin sønns eller datters motpart"

"Utenforliggende hensyn" beskriver Rønbeck selv et eksempel på, mens **karakterforankrede problemer** som oftest handler om en form for personlighetsforstyrrelse. Svært ofte finner man en narsissistisk sårbarhet i bunnen av slike "forstyrrelser" eller det jeg vil kalle **Narsissistisk personlighetsfungering**, som kan være mer eller mindre patologisk! Ofte bunner også forholdet til "Utenforliggende hensyn" i denne problematikk ved at eks. mormors egen narsissistiske problematikk via sosial arv er videreført av barnets mor. Mormors avhengighet av mor er lik mors avhengighet av barnet! Narsissistisk personlighetsfungering er i stor grad betinget av individets genetiske sårbarhet i kombinasjon med sosial arv, omgivelsenes negative påvirkning. Narsissistiske foreldre ser barnet mer som en del av sitt eget Selv. Deres egen oppvekst og utvikling bærer preg av mangler i tilfredstilte av primære behov i tidlig alder. Et dysfunksjonelt oppvekstmiljø ligger oftest bak, av typen alkoholisert far, fraværende mor. Behovet for anerkjennelse og bekreftelse er et vesentlig størrelser her. Ofte finner en problematikk rundt tilknytningen. Her er det viktig å skille avhengighet med tilknytningskvalitet.

Mors manglende Selv-bekreftelse i tidlig alder følger av hennes foreldres manglende evne til å gi mor denne grunnleggende bekreftelse på seg selv. Ofte er tilknytningen av dysfunksjonell karakter og mer bygget på avhengighet enn trygg tilknytning. Dette er ikke lett å observere forskjellen på etter bare en kort observasjon. Dette drar mor med seg og **barnet** oppfattes senere som en bekreftelse på henne selv. Mangel på trygg tilknytning søkes kompensert gjennom avhengighet.

Freud snakker om at barnet oppfattes som en del av mors eget Selv. Det kan se ut som om mor er avhengig av barnet for egen bekreftelse. Ofte finner man depressive lidelser og angstproblematikk hos slike mødre. I en slik opplevelse av virkeligheten blir terskelen for krenkelse lav. I en barnefordelingsak der far plutselig krever tid med et barn som mor oppfatter som en del av seg selv i kombinasjon med

krenkelsen en skilsmisse opplagt fører med seg, i en situasjon der terskelen for krenkelser er ekstremt lav, blir det forståelig, men ikke akseptabelt, at mor tilkjennegir en adferd som oppfattes som hat!

Dynamikken er som vist langt mer komplisert enn det overflatens adferd kan gi inntrykk av. Mange psykologer og andre fagfolk er ikke bevandret i denne narsissistiske dynamikk. De får sjelden narsissister inn til terapi, de oppfatter seg mer perfekte enn dyden selv, hvorfor skal de i terapi? Sakkyndige ser bare hatet og regner med at *"Ja det må jo være en grunn til det!"*, og synes å legge grunnen mer på barnets far (for det har mor sagt) enn mors underliggende patologiske problematikk! Dermed skjer det som ofte skjer i slike saker, barnet havner hos mor, far gis ansvar for mors påstander og barnet havner hos den mest narsissistiske av foreldrene.

Problematikken blir ikke enklere av at far ofte reagerer helt adekvat med en form for aggresjon over de løgner han utsettes for fra mor. Sakkyndige psykologer ser fars aggresjon og mors "selverkjente" offer-rolle! Hatet mor beskriver aksepteres ut i fra en mer eller mindre "ubevist" antagelse om ingen røk uten ild! De tror det de ser og lar den narsissistiske mor få omsorgen. Slik går narsissistisk personlighetsfungering i arv, sosial arv! Barnet ender opp hos den minst egnede av foreldrene. Virkeligheten snues på hodet, den aggressive blir et offer, offeret blir den aggressive. Uten dybdekunnskap i denne narsissistiske dynamikk begår de sakkyndige alvorlige feil i sine "anbefalinger" til domstolene. anbefalinger som ofte synes bygge mer på subjektive preferanser enn aktuarisk objektivitet. De ser ikke at det som er fars frustrasjon (ser ut som aggresjon) er et utslag av mors langvarige aggresjon!

Kronikkens innhold

"... en typisk hevnaksjon fra den som har hovedomsorgen, er å sabotere den andre partens barnesamvær" handler ikke så mye om ondskap, et begrep religionen har brakt inn, selv om det ofte ser slik ut. Det handler om frykt for krenkelsen det oppleves som, å igjen miste en del av seg selv (barnet), den delen de aldri fikk bekreftelse på i sin egen barndom! For slike foreldre (det er flest mødre, men også fedre) synes barnet utgjøre/oppfattes som bekreftelsen på dem selv! En slik forelder ser ikke barnets behov, men sine egne egosentriske behov for å unngå flere krenkelser. Hevnen mot sine egne sviktende foreldre blir projisert på barnets far som utløp for både gamle, som den nye krenkelsen bruddet representerer. I sum blir adferden særdeles egosentrisk, blendet av frykten for ytterligere krenkelser.

Barnehagen, som skrøt av moren og sa at *:"Om bare alle barn hadde hatt like flott tøy, hadde det ikke vært noen sak."*, forsto ikke at de ble den narsissistiske morens narsissistiske supply! Moren speiler seg i skryt barnet får, men evner ikke la barnet beholde denne bekreftelsen. Dette er den klassiske covert narsissist!

Mens normale evner snakke sammen om barnets beste, opptrer slike foreldre ekstremt **rigid** og nekter som oftest all kommunikasjon med den andre forelder. En kommunikasjon som hos normale er med på å løse barnets problemer, blir umuliggjort i denne problematikk. Det kan se ut som slike mødre trives i konflikt og kanskje er negativ oppmerksomhet bedre enn ingen oppmerksomhet! Manglende oppmerksomhet i tidlig barndom gir seg underlige utslag i voksen alder.

En rekke rettssaker har vist at slike mødre får uttelling for å sabotere samvær, selv om høyesterett har lagt til grunn at den som ikke samarbeider ikke skal ha omsorgen! At den andre normale forelder fremviser aggresjon som følge av en adekvat frustrasjon gjør det vanskeligere for sakkyndige uten dybdekunnskap å avsløre denne typen narsissistisk dynamikk!

Den sakkyndige tolker den andre forelders "aggresjon" som skadelig for barnet, men ser ikke at den aggresjon slett ikke handler om denne forelders evne til å ta seg av barnet, men om konflikten mellom de voksne som den narsissistiske forelder bærer hovedansvaret for. I tråd med narsissistisk dynamikk snues virkeligheten på hodet! Sabotasjen i samværet, gir den syke forelder følelsen av å ha unngått en krenkelse ved at krenkelsen er overført på barnet og den andre forelder. Den narsissistiske forelder får på en måte "hevn" for krenkelsen hun/han opplevde fra sine **egne** foreldre, som nå projisert over på barnets andre forelder, far! Det kreves mer enn klinisk terapeutisk kunnskap for å forstå slik dynamikk!

"... far mistenkeliggjort av moren og hennes familie inntil han oppgav kampen for samvær med sin sønn". Her bekreftes det over beskrevne. **"... og hennes familie"** har ofte sitt utspring i en av forelderens egen forelder! Det kan f.eks være mormor som står bak og presser mor, jmf det psykolog Rønbeck over beskriver om å **"svare for egne foreldre"**. At mange fedre gir opp en slik kamp for at barnet skal få kontakt med også dem er forståelig, men tragisk for barnet. Slike fedre kjemper nemlig ikke bare mot en narsissistisk mor, men må ofte kjempe både mot sakkyndige psykologer som ikke har kunnskap om denne typen dynamikk og de må kjempe mot dommere som ofte bygger sin beslutning på de samme kunnskapløse sakkyndige! Ikke alle har tid og krefter til å sloss for barnet, mot et slik sykt system av kunnskapsløshet! En del av disse fedre går inn i nye forhold, får nye barn og bruker sin tid på disse istedenfor å sloss mot kunnskapsløsheten! Artikkelforfatteren beskriver dette godt: **"Han får ingen bistand av barnevern eller politi - morens oppførsel blir tolerert"**. Denne toleransen bygger på normal logikk. Men opp i mot det fullstendige sammenbrudd av logikk kjemper de fleste forgjeves!

Forfatteren skriver videre at **"... vanligvis dreier det seg bare om mors nag mot far"**. Dessverre er nok problemene dypere forankret enn som så. Slike "nag" går normalt over for normale mennesker, for narsissistisk pregede mennesker gå dette aldri over. Frykten for krenkelsen ligger konstant i beredskap. I konkrete saker har jeg dokumentasjon som viser at mor i samlivet skrøt av far, hvor flink han var til å ta seg av både barna og mor, til far ikke orket være mors sykepleier lenger og tok ut skilsmisse! Det er ikke uvanlig i slike saker at mor beskylder far for å være psykopat! Dessverre er det i mange tilfeller slik at slike beskyldninger oftere

beskriver mor enn far! Projeksjon kalles det. Problematikken blir ikke enklere av at slike manipulative mennesker er flinke til å skaffe seg støttespillere både ved bruk av leger, venner og offentlige etater!

Når slike "ikke-faglige" beskrivelser forfatteren gir, møter fagkunnskap på narsissistisk problematikk, blir de dypere underliggende årsaker tydeligere. Allikevel problematiseres det fra enkelte at man tar i bruk begreper som narsissisme og psykopati. Problemet er ikke begrepene som sådan, men mangelen på **kunnskap om innholdet!** Ofte skyter man på pianisten når man ikke liker musikken! Forfatteren retter en berettiget kritikk ikke bare mot mødre som hindrer barna kontakt med sin far, (det samme gleder fedre som gjør det samme) men også mot et system av bedrevitere som i kraft av sin posisjon (psykolog, dommer, barnevern ol) tror de administrere "barnas beste", når de i realiteten administrerer **narsissistens beste!**

For å bruke forfatterens egne ord: "**Men var det ikke likestilling vi ville ha...!**" Enkelte vil sikkert i ren ryggmarksrefleks blande inn sin urbanfeministiske holdning og kritisere forfatterens synspunkter, men det hun skraper i overflaten på er det faglitteraturen i årtier kaller **narsissistisk personlighetsfungering**. Dessverre vil det ofte blandes inn feministisk problematikk, som lettere når avisenes overskrifter enn den meget kompliserte narsissistiske dynamikk! De fleste redaksjoner har nok mer sans for feministisk dynamikk enn narsissistisk dynamikk. Det første er politikk, den andre er fag. Det er i terapeutisk klinisk tankegang ikke populært å snakke om narsissistisk personlighetsfungering. Å fortelle pasienten at det ikke er noen kur bryter med etiske prinsipper. Kliniske psykologer (sakkyndige) er trent til å helbrede, ikke stigmatisere, dermed kalles ikke en spade for en spade. I en klinisk setting har man heller ikke behov for det, i en sakkyndig setting betyr det alt! I terapiens mål ligger ingen behov for aktuarisk sannhet, bare subjektiv nytteverdi! Ofte blir den kliniske psykologs samrøre med sakkyndig virke barnets tragedie, men dette forstår enkelte psykologer like lite som dommerne som ansatte dem!

"En del kvinner anser visst barna som sin eiendom!" Ja, slik kan det se ut. I en dypere forståelse, som beskrevet over, handler det om grensen for deres eget Selv! Når selvobjekter blir en del av selvet er vi over i patologisk virkelighet. Det er sykkelig og skadelig å oppfatte sine barn som en del av seg selv. Slike barn hindres i sin utvikling mot selvstendighet, de får ikke den bekreftelsen på seg selv de trenger for å forme sitt **eget Selv**, de læres opp til at de er en del av sin mors Selv. Dette skjer ved at de lærer å være til for sin mor og ikke at mor er til for dem. Slike barn lærer gjennom forventninger fra sin mor at de har verdi i den utstrekning de er til nytte for mor og ikke seg selv. Dette er betinget kjærlighet! De får skryt når de tilfredsstiller mors savn etter bekreftelse, men anklages og straffes når de søker tilfredsstillelse av egne behov og drifter. Eksempel på slike behov kan være kontakt med sin far. Barna lærer at det å snakke med sin far blir forbundet med noe negativt, straff! I alvorlige tilfeller kalles dette Foreldrefiendtlighets syndrom, eller PAS (Parental Alienation Syndrome). Slik går narsissistisk problematikk i arv, sosial arv!

Forfatteren beskriver det samme på sin måte: "**Visse kvinners eiendomsforhold til ungene bunner trolig i et misbrukt instinkt**"! Jeg vil legge til at instinktet egentlig er et biologisk behov som ikke er misbrukt, men som ble hemmet i sin utvikling! De henger igjen i sin utvikling ved at de ikke fikk den bekreftelsen på seg selv som de trengte på det tidspunktet bekreftelsen skulle vært bekreftet! Noen fagfolk snakker om en "dør", visse tidspunkter i utviklingen, som er åpen i en viss tid. Om bekreftelsen uteblir, lukkes døren og personen vil søke å få denne bekreftelsen resten av sitt liv. Noen ganger blir søket/behovet for denne bekreftelsen sykkelig slik vi ser det utkrystallisere seg i narsissistisk personlighetsfungering. Søket etter bekreftelsen på sitt virkelige Selv går foran barnets beste og tar i bruk en rekke psykologiske forsvarsmekanismer i form av projeksjon, benekting, projektiv identifikasjon, splitting osv. I denne prosess bryter logikken sammen, løgnene tar over og manipulasjon av omgivelsene til beskyttelse av sitt **falske Selv** overskygger alt! Ikke rart slike mødre ikke bryr seg om rettsavgjørelser der barna får kontakt med sin far! At de fremstår dertil moraliserende problematiserer avsløring av slike. Trusselen mot deres eget selv overskygger alt. Det blir forståelig, men ikke akseptabelt. I slike tilfeller må det være bedre at far har hovedomsorgen enn at mor har den, for barnets beste!

Forfatteren avslutter sin kronikk med "**Men her må det mer enn ord til. Myndighetene må ta ansvar og sette en form for makt bak alle barns grunnleggende rett til å kjenne sin far**". Jeg vil legge til at sakkyndige psykologer som ofte er inne i denne typen saker må dokumentere at de har dyptgående kunnskap i narsissistisk-psykopatisk dynamikk og ikke blande sin kliniske tankegang med den sakkyndige rollen. Hadde flere fagfolk hatt denne kunnskapen og benyttet den, ville færre barn vokst opp med den narsissistiske forelder enn det som skjer i dag. I boken *Hvordan krenkede barn blir syke voksne* beskriver professor dr.med. Anna Luise Kirkengen nettopp denne dynamikk. I boken *Psykopati og forsvarsmekanismer* av undertegnede, oppsummeres nettopp denne skadelige dynamikk mellom barnet og den narsissistiske mor! Det er å håpe at de som fatter avgjørelser om barnets beste snart evner ta til seg kunnskap man har kjent til i alt for mange tiår!

Der forfatteren beskriver som "**mors nag mor far**" er i realiteten mors nag mot sine egne foreldre, projisert over på far! Det skaper kognitiv dissonans å anklage sine foreldre, dermed trer projeksjonen inn! Egne foreldres svik fra barndommen videreføres til et svik mot egne barn! Slike mødre lærer sine barn det de selv lærte. Behovet for å unngå flere krenkelser resulterer i hevn mot far. Far har skylden, egne foreldre går fri! Kognisjonen går fra dissonans til konsonans, frustrasjonen er løst! Kronikkforfatterens språk beskriver således det samme som faglitteraturen har beskrevet i årtier. La oss kalle en spade for en spade og slå fast at dette er ikke til barnets beste!!

Kronikk: <http://www.dagbladet.no/kultur/2008/09/13/546716.html>
eller : <http://www.sakkyndige.no/psykologi/artikler/morshatkronikk.pdf>
eller : <http://www.sakkyndige.no/psykologi/artikler/morshatkronikk2.pdf>